

Er god natur demokratisk?

Af Hans Henrik Bruun, hhbruun@bio.ku.dk
Jacob Heilmann-Clausen,
Anders P. Tøttrup og
Birgitte I. Rasmussen

Hjemmeside for
Biodiversitetssymposium
15.-16. april 2013:
<http://macroecology.ku.dk/dk/biodiversitetssymposium2013/>

De fleste danskere har en mening om hvad "god natur" er. For nogle er idealet det produktive landskab med bugnende kornmarker, rådyr i vildtremisen og måske en lærke, der synger på himlen. De fleste naturentusiaster og biologer vil nok snarere se det beskrevne landskab som en biologisk ørken, hvor gødskning, dræning og pesticider har fjernet de sidste ansatser til vild og spontan natur. Denne store afstand i natursyn kan indimellem gøre det svært at debattere fremtiden for forvaltningen af vores natur, for hvordan skal vi afveje de divergerende synspunkter? I et demokrati er alle holdninger og synspunkter principielt ligeværdige, men der kan derimod være stor forskel på værdien af de argumenter, der ligger bag. Og hvis målsætninger og virkemidler er veldefinerede, så handler det i høj grad om argumenter.

Første skridt for at finde en fælles demokratisk platform at debattere på, er derfor at definere nogle målsætninger for tilstanden af vores allesammens natur. Her har Folketinget indtaget et klokkeklart standpunkt. Det er en officiel politisk målsætning at standse tabet af biodiversitet inden år 2020 og at sikre "gunstig bevaringsstilstand" inden for de særligt udpegede større sammenhængende habitatområder og i øvrigt i de særligt beskyttede habitatnaturtyper, fx lobeliesø og højmose, også hvor de forekommer uden for habitatområderne. Med disse målsætninger for god natur som udgangspunkt, er det muligt at argumentere sagligt baseret på fakta og virkelige årsagssammenhænge.

Fra erfaring til forskning

I Danmark har vi en stærk tradition for konsensusdemokrati. Love dekretes ikke blot fra oven, men bliver til gennem en proces, hvor berørte parter og interesseorganisationer høres, og hvor alle hensyn til diverse gruppers mere eller mindre modstridende interesser vejes mod hinanden. Dette system dur dog ikke, når det handler om definitionen af god natur. For eksempel er Habitatdirektivet en ret absolut størrelse, som ikke skal afvejes mod andre vitale samfundsinteresser, og noget lignende gælder for Rio-konventionens og EU-landenes fælles beslutning om at standse tabet af biodiversitet. Men konsensusdemokratiets arv strækker sig langt ind i den professionelle naturforvaltning. Et kig på nationalparkernes bestyrelser og råd afslører, at de er sammensat efter helt traditionelle mønstre, hvor alle interesseorganisationer med en vis vægt har ét mandat hver.

Ligeledes har vi i Danmark en tradition for erfaringsbaseret naturforvaltning, ofte med rod i gamle hævdvundne landbrugs- og skovbrugstraditioner. Erfaring er naturligvis altid god at have, men skal erfaring have almen gyldighed skal den kobles til veldefinerede målsætninger og omsættes til almenlydig viden og klare virkemidler

– eller sagt med andre ord: forskning. Ligesom man i høj grad er gået fra en lægevidenskab baseret på den enkelte læges erfaring til kliniske undersøgelser og evidensbaseret medicin, er der et påtrængende skifte undervejs inden for naturforvaltningen i Danmark og andre lande.

En risiko ved den vidensbaserede naturforvaltning er, at den kan virke elitær, uforståelig. Hvorfor skal vi beskytte uanselige svampe og ådselbiller, hvis vi uden udgifter kan få rådyr og fasaner i massevis? Rødlistede arter er ikke nødvendigvis hverken sexede eller efterspurgte i den brede offentlighed og god natur kan godt være både uæstetisk og disharmonisk. Ekskrementer, ådsler og rådne træstammer er uudværlige levesteder for en række organismer, som er blevet meget sjældne i takt med udnyttelse og oprydning. Og der er et akut behov for flere af sådanne levesteder også selvom et flertal i befolkningen måtte finde dem ulækre og unødvendige. Nu behøver man jo ikke ligefrem at lade ådsler af rådyr ligge på skovens bedste picnicplads eller lade den gamle bøg stå og forfalde lige ved den mest befærdede sti.

Tid til at lytte

Heldigvis viser mange undersøgelser, at der er bred opbakning i den danske befolkning til at beskytte og fremme biodiversiteten. Også selvom det koster noget i form af, at samfundet afstår fra at udnytte naturgrundlaget til økonomisk gevinst, og også selvom "biodiversiteten" for en stor dels vedkommende populært sagt består af "små, brune møl, der ikke er til at kende hinanden". For ikke så mange årtier siden var der sandsynligvis flertal i befolkningen for nådesløs forfølgelse af rovfugle og odder, der blev betegnet som skadedyr. I dag er der begejstring for genkomsten af havørn og rød glente og tilsyneladende også flertal for at lade ulven genindvandre. Holdninger skifter.

I økosystemer taler man om begrænsende resurser, fx kvælstof eller fosfor. I et demokrati er den vigtigste begrænsende resurse ofte tid – tid til at lytte til hinandens synspunkter og argumenter. På Biodiversitetssymposiet 15.-16. april 2013 river forskere, naturforvaltere, konsulenter og NGO-folk to dage ud af kalenderen og mødes på Københavns Universitet for at tage sig tid til at lytte til hinanden, blive klogere og for at afprøve argumenter og lade meninger brydes. Nogle af demner, der bliver mulighed for at drøfte og blive klogere på er; Evidensbaseret forvaltning af Danmarks natur; Økosystem ydelser; Citizen science, Klimaændringer; Dansk natur i en international kontekst og ikke mindst Visionerne for dansk natur i kølvandet på Natur og Landbrugs-kommisionens anbefalinger, der offentliggøres kort før symposiet. ■